

2024-04-29

Klimat- och näringslivsdepartementet

Charlotta Helge

Charlotta.helge@tco.se

Remissvar Kommissionens meddelande om EU:s klimatmål för 2040 samt Kommissionens meddelande om industriell koldioxidförvaltning

KN2024/00503

Tjänstemännens centralorganisation, TCO, har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på Kommissionens meddelande om EU:s klimatmål för 2040 (COM (2024) 63) samt Kommissionens meddelande om industriell koldioxidförvaltning (COM (2024) 62). Vi inkommer härmed med följande yttrande.

TCO är en partipolitiskt fristående facklig centralorganisation för tolv fackförbund med över 1,2 miljoner medlemmar. TCO-förbundens medlemmar är tjänstemän i både privat och offentlig sektor.

TCO:s ställningstaganden

TCO välkomnar att kommissionen öppnar upp för en dialog om målet för 2040 och hur den industriella koldioxidförvaltningen ska utformas. Det är viktigt att klimatmålet för 2040 blir ambitiöst och i linje med EU:s mål om klimatneutralitet 2050 och Parisavtalet. Det är bra att EU vill behålla den globala ledartröjan i klimatomställningen. Att vi klarar klimatomställningen är helt avgörande för Europas konkurrenskraft, för jobben och vår framtida välfärd.

Att de fackliga perspektiven finns med i den klimatpolitik som formas så väl nationellt som på EU-nivå och i internationella förhandlingar är centralt för att omställningen ska ske rättvist.

Fortsatt höga klimatambitioner i Sverige och EU är viktigt, det är något TCO-förbundens medlemmar förväntar sig av politiken och nödvändigt för vår planet. Över 70 procent av TCO:arna är oroliga för klimatförändringarna och förväntar sig politisk handlingskraft. Det

arbetsplatsnära arbetet, tillsammans med de åtgärder som görs lokalt behöver kompletteras med tillräckliga åtaganden nationellt samt inom EU och internationellt. Gör vi inte tillräckligt i något led kommer det att påverka helheten och därmed möjligheterna att ställa om.

TCO anser att det är bra att processen för att anta ett klimatmål för 2040 nu är inledd. Att skapa tydliga ramverk som gäller för hela unionen är ett en viktig del i arbetet i att bekämpa klimatförändringar. Delmål ger också en större förutsägbarhet för företag och investerare vilket skapar bättre förutsättningar för de investeringar som krävs för att målen ska kunna uppnås. Däremot presenteras inga konkreta lagförslag i detta skede, även om man understryker behovet av en mer tydlig åtgärdsplan för perioden efter 2030.

Det är nu viktigt att ett mer konkret åtgärds paket tas fram så snart som möjligt så att rätt förutsättningar ges för att nå de uppsatta målen. Detta gäller inte minst eftersom förslaget anger att omställningen kommer att behöva accelereras för att målen ska kunna nås. Vi hade önskat att takten i kommissionens arbete hade varit högre och beklagar att det faktiska lagförslaget kommer först efter att ny kommission har tillträtt.

Vi står inför ett EU-val. TCO vill understryka att EU:s klimatpolitik måste vara fortsatt ambitiös och i linje med Parisavtalet, oavsett hur majoriteten i parlamentet formeras. En förändrad majoritet i EU-parlamentet får inte leda till att stödet för en kraftfull europeisk klimatpolitik minskar.

Därför anser TCO att den svenska regeringen redan före EU-valet bör göra som flera andra europeiska regeringar redan gjort, och uttala stöd för en målnivå i enlighet med rekommendationen från EU:s rådgivande klimatforskningsråd. Detta innebär en målnivå mellan 90 och 95 procent, det vill säga potentiellt högre en kommissionens föreslagna nivå. Regeringen analyserar emellertid fortsatt ”konsekvenserna av kommissionens rekommenderade målnivå samt de alternativa nivåerna, och har därför inte tagit ställning i frågan om vilken målnivå som bedöms lämplig”, enligt en promemoria till riksdagen¹. Samtidigt skriver regeringen att målet ”behöver vara baserat på bästa tillgängliga vetenskap och vara i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål” och därmed borde regeringen kunna ställa sig bakom ett mål om 90-95 procents nettominskning i enlighet med klimatforskningsrådets rekommendation.

---

¹ Regeringskansliet Faktapromemoria 2023/24:FPM48 Meddelande om EU:s klimatmål för 2040

Klimatutmaningarna är gränsöverskridande till sin karaktär. Som global aktör spelar EU en avgörande roll i kampen mot klimatförändringarna. Under den senaste mandatperioden har unionen visat på handlingskraft genom förverkligandet av sina ambitioner på klimatområdet, bland annat genom den gröna given, EU:s klimatlag och Fit for 55-paketet. Inför kommande mandatperiod är det viktigt att EU behåller ledartröjan. En ledande position i kampen mot klimatförändringar kan också skapa konkurrensfördelar.

En ambitiös europeisk klimatpolitik ökar också möjligheterna att påverka andra stora utsläppare att ställa om och därmed bidrar till att höja den globala ambitionsnivån. Det är positivt att kommissionen vill verka för att mekanismer för koldioxidprissättning, såsom utsläppshandelssystem, ska spridas till andra länder.

Kommissionen pekar på att det föreslagna målet till 2040 endast kommer nås med en full implementering av 2030-ramverket, där Fit for 55 ingår vilket TCO också vill understryka. Det är viktigt att kraftfulla åtgärder implementeras i närtid. Klimatneutralitet från 2050 är det långsiktiga målet för den europeiska klimatpolitiken. Det är viktigt att målet nås. Men hur vägen dit ser ut är lika viktigt. De sammanlagda klimatutsläppen över tid är avgörande för graden av global uppvärmning och klimatförändring. Ju senare utsläppskurvan viker av, desto mer utsläpp hinner ske innan målet nås.

Sverige ska vara ett föregångsland

EU-länderna har kommit olika långt i klimatomställningen och har olika förutsättningar och beting när det gäller att uppnå EU:s klimatmål. Sverige har kommit långt i förhållande till många andra EU-länder, men det är ingen anledning att dra ned på takten i Sveriges eget omställningsarbete.

Osäkerheten kring vad som händer på den europeiska nivån är ett av skälen till att TCO gör bedömningen att vi bör hålla fast vid de nationella målen – samtidigt som vi anpassar oss till den europeiska lagstiftningen. Inför kommande mandatperiod på EU-nivå är det viktigt att EU håller kursen avseende den gröna omställningen och står fast vid den inslagna vägen.

Att ta ansvar för våra egna utsläpp är rimligt utifrån ett rättviseperspektiv men det skapar också förutsättningar för att gröna investeringar sker i Sverige. Att de gröna jobben växer fram i Sverige, och att investeringar sker här är en konkurrensfördel vi måste ta till vara. I kampen om de gröna nya jobben och arbetsplatserna ska Sverige stå starkt. Vi kan vara ett föregångsland där vi konkurrerar med goda villkor och banar vägen för gröna investeringar.

För att lyckas måste samhället ta ett helhetsgrepp om den gröna omställningen, där satsningar på fossilfri energi och industri går hand i hand med satsningar på skola, vård och omsorg. En utveckling där miljömässig och social hållbarhet går hand i hand och där vi skapar en positiv grön utveckling. Men också där vi strävar mot en cirkulär ekonomi och styr bort från fossila subventioner.

TCO välkomnar att kommissionen pekar ut cirkulär ekonomi som en nyckel för att nå klimatmålen. Omställningen till en cirkulär ekonomi har en stor potential att minska resursanvändningen och begränsa klimat- och miljöpåverkan. TCO anser att arbetet för att ställa om till en cirkulär ekonomi i Sverige såväl som i EU behöver växlas upp – arbetet behöver gå från utredningar och strategier till en högre grad av genomförande. Offentlig sektor har en viktig roll i arbetet med att ställa om till en cirkulär ekonomi, inte minst genom den offentliga upphandlingen. Här kan EU bidra genom att se över upphandlingsdirektiv mot bakgrund av EU:s sociala och klimatmässiga målsättningar. TCO:s medlemmar är nyckelpersoner för att lyckas. Därför är det viktigt med medarbetarinflytande och att facken involveras för att skapa goda förutsättningar för arbetet.

Stärk den sociala dialogen för en kraftfull klimatpolitik och grön omställning

Kommissionen trycker på behovet av att omställningen sker på ett sätt som är rättvist. Att människor känner sig trygga i förändringen är en förutsättning om vi ska lyckas skapa framtidstro och acceptans för en lyckad omställning. Människor ska känna delaktighet och få rätt stöd och förutsättningar att delta. Möjlighet till sysselsättning, bra arbetsvillkor, social trygghet, goda utbildningsmöjligheter och ett starkt arbetstagarinflytande är en nyckel för att få med arbetstagarna på den digitala och gröna omställningen. Här kan den sociala klimatfonden och fonden för rättvis omställning, som bland annat finansieras med auktionsintäkter från ETS1 och 2, spela en central roll om de används på ett klokt sätt.

Samtidigt är det viktigt att åtgärder som syftar till att främja en rättvis omställning respekterar medlemsländernas befogenheter och arbetsmarknadens parter autonomi och avtalsutrymme, inklusive inom arbetsrätt, kompetensutveckling och omställning.

För att omställningen ska bli rättvis, behöver arbetsmarknadens parter involveras i större utsträckning, vilket också är ett av huvudbudskapen i ILO:s riktlinjer för en rättvis omställning. Samhällen blir bättre på att hantera omställning när löntagare och arbetsgivare gemensamt hittar lösningar, till exempel genom kollektivavtal.

I detta arbete behöver arbetsmarknadens parter ha en viktig roll. Därför är en välfungerande social dialog avgörande i omställningsarbetet och kollektivavtal är ett starkt och flexibelt verktyg för att bidra med konkreta lösningar. Samtidigt är det helt grundläggande att partsautonomin respekteras fullt ut och att fack och arbetsgivare ges möjlighet och utrymme att teckna branschanpassade kollektivavtal.

Parternas kapacitet, delaktighet och kollektivavtalens täckningsgrad måste stärkas i de medlemsländer där det behövs, samtidigt som välfungerande partsmodeller värnas. Därför anser TCO att EU behöver öka sina insatser för att stärka partssamverkan där det behövs, både resursmässigt och politiskt. Den kommande EU-budgeten behöver spegla arbetsmarknadens parter unika roll i EU-samarbetet och innehålla tillgängliga och tillräckliga medel för uppbyggnad och utveckling av starka, oberoende och effektiva system för social dialog och partssamverkan i de EU-länder där behov finns. Detta inbegriper stöd till facklig organisering.

TCO vill också att den gröna given kompletteras med en rekommendation från Europeiska rådet, en så kallad rådsrekommendation, till medlemsländerna med utgångspunkt i ILO:s riktlinjer för en rättvis omställning.

Industriell koldioxidförvaltning

TCO välkomnar att EU nu inleder en process där man tar ett helhetsgrepp om industriell koldioxidavskiljning. Vi kan dock inte helt förlita oss på att avancerad teknik för koldioxidavskiljning ska lösa problemen med fossila klimatutsläpp åt oss. TCO vill därför understryka att vi behöver omfattande åtgärder och investeringar för att minska klimatutsläppen, samtidigt som vi satsar på att binda koldioxid.

Det är rimligt att anta att det kommer att krävas ytterligare stöd och finansiering både nationellt och inom EU, utöver EU:s utsläppshandel, för att kunna skala upp teknikerna i den omfattning som krävs för att nå nettonegativa utsläpp efter 2050. Men det är viktigt att investeringar i koldioxidavskiljning inte sker på bekostnad av, eller istället för, åtgärder som minskar klimatutsläppen.

Teknikerna för koldioxidavskiljning har potential i att vara ett kompletterande verktyg för att minska koldioxidutsläppen och därmed bidra till att nå klimatmålen – och på sikt negativa utsläpp. Det är viktigt att det finns förutsättningar för att de ska kunna nå sin fulla potential. Transnationella samarbeten, inte minst kring transportsystemen av koldioxid, har en viktig roll att spela i det regionala arbetet inom detta område.

Therese Svanström
Ordförande

Charlotta Helge
Samhällspolitisk chef